TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET PERFORMANSI

Ekonomik Araştırmalar Bölümü

Mayıs 2019

Ayşe Özden
Müdür
aozden@atbank.com.tr

Dr. Ömer Ersan
Uzman
oersan@atbank.com.tr

Genel görünüm:

2018 yılında Türkiye'nin ihracatı %7 artarak 167,9 milyar dolara yükselirken, ithalat ise %4,6 oranında azalarak 223 milyar dolara düşmüştür. Türkiye'nin dış ticaret açığı aynı dönemde 55,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin dış ticaret açığı 2017 yılında 76,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup 2018 yılında %28 daralmıştır. Sonuç olarak ihracatın ithalatı karşılama oranı 2017'deki %67,1 seviyesinden 2018 yılında %75,3'ye yükselmiştir. Dış ticaret açığındaki daralmayı destekleyen unsur ise ihracatın artıp ithalatın daralmasıdır.

2018 yılında Türkiye'nin dış ticaret hacmi ise 391 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup yıllık bazda çok hafif yükselmiştir. 2010-2018 yılları arasında gerçekleşen dış ticaret hacmi ise ortalama 371,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret hacminin daralmasının nedeni ise iç talebin azalmasıyla birlikte tüketime yönelik ithalatın daralmasıdır. Bir başka deyişle, Türkiye'nin dış ticaret hacmindeki yavaşlamanın, dış ticarette küresel olarak görülen yavaşlama eğiliminden çok Türkiye ekonomisinin yansıttığı olumsuzluklar olduğunu söyleyebiliriz. 2018 yılının tamamında imalat sanayi ürünlerinin toplam ihracattaki payı %94,1 oluşturmuştur. İthalat tarafında ise imalat sanayi ürünlerinin toplam ithalattaki payı %78,9 olmuştur.

2010-2019 Döneminde Türkiye'nin Dış Ticaret Performansı				
Yıl	İhracat (milyar dolar)	İthalat (milyar dolar)	Dış Ticaret Dengesi	Dış Ticaret Hacmi
2010	113.9	185.5	-71.7	299.4
2011	134.9	240.8	-105.9	375.7
2012	152.5	236.5	-84.1	389.0
2013	151.8	251.7	-99.9	403.5
2014	157.6	242.2	-84.6	399.8
2015	143.8	207.2	-63.4	351.1
2016	142.5	198.6	-56.1	341.1
2017	157.0	233.8	-76.8	390.8
2018	167.9	223.0	-55.1	391.0
2019*	42.2	49.0	-6.8	91.3

Kaynak: TÜİK, 2019* Ocak-Mart Dönemi

2018 yılında Türkiye'nin dış ticaret açığının daralmasının arkasında yatan bir diğer sebep ise Ağustos ayında yaşanan Dolar/TL'nin hızlı yükselişi sonrasında yavaşlayan iç taleptir. Dolar/TL'nin hızlı yükselişinin ilk etaptaki katkısı ise daha önce alınmış siparişlerin desteğiyle ihracatta görülmüştür.

2018 yılını 55,1 milyar dolar seviyesinde dış ticaret açığı ile kapatan Türkiye, 2019 yılının ilk çeyreği itibariyle dış ticaret açığı rakamı on iki aylık birikimli olarak 41,1 milyar dolara düşmüştür. Aynı süre zarfında ihracat rakamı on iki aylık birikimli olarak 169 milyar dolara yükselmesine karşın, ithalat on iki aylık birikimli olarak 210 milyar dolara düşmüş olup dış ticaret hacmi on iki aylık birikimli olarak 379,2 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.

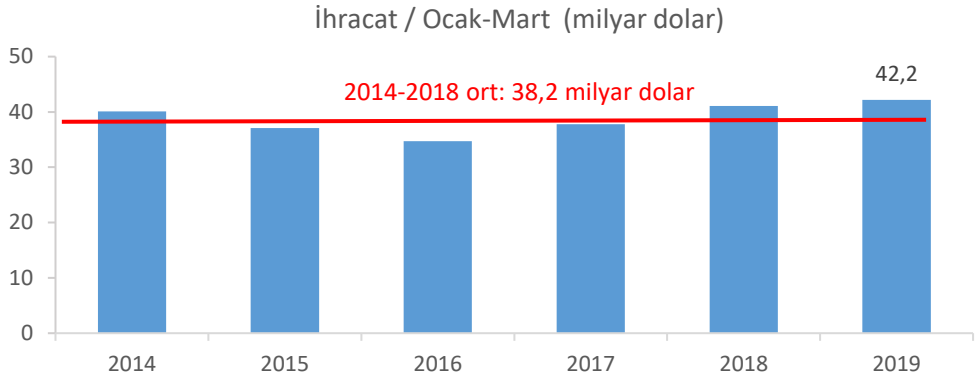

Yılın ilk çeyreğinde ihracat hacmi geçtiğimiz yıla kıyasla %2,7 oranında genişlerken, ithalat hacmi %20,8 geriledi. Bu dönemde, dış ticaret açığı yıllık bazda 14 milyar dolar (%67,4) daralarak 6,8 milyar dolar oldu. 2018 yılına 66 dolardan başlayan brent petrol fiyatları yılı 55 dolardan kapatmış ve petrol fiyatlarının düşüş içerisinde olması dış ticaret açığının daralmasına katkı sağlamıştır. Bu sene ise özellikle jeopolitik faktörlerle artan petrol fiyatlarının ithalat üzerinde genişletici etkisi olması nedeniyle önümüzdeki dönemde dış ticaret açığındaki daralmanın yavaşlayabileceğini düşünüyoruz. Ayrıca, İran'dan petrol alım muafiyetinin kalkması ile önümüzdeki dönem ham petrol ithalatının izleyeceği seyir de yakından takip edilecektir.

2019 yılının ilk çeyreği itibariyle Türkiye'nin dış ticaret açığı enerji ve altın hariç olmak üzere on iki aylık kümülatif olarak 4 milyar dolar fazla vermiştir. Böylelikle enerji ve altın hariç toplam dış ticaret açığı 2013 – 2019 dönemi zarfında ilk defa fazla vermiştir. 2019 yılının ilk çeyreği itibariyle toplam dış ticaret açığı ise on iki aylık kümülatif olarak %51 daralmıştır. 2019 yılının ilk çeyreği itibariyle altın hariç dış ticaret açığı ise 34,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiş olup yıllık bazda %51 seviyesinde daralmıştır. 2018 yılının ilk çeyreğinde ise aynı veri 70,9 milyar dolar olarak gerçekleşmişti.

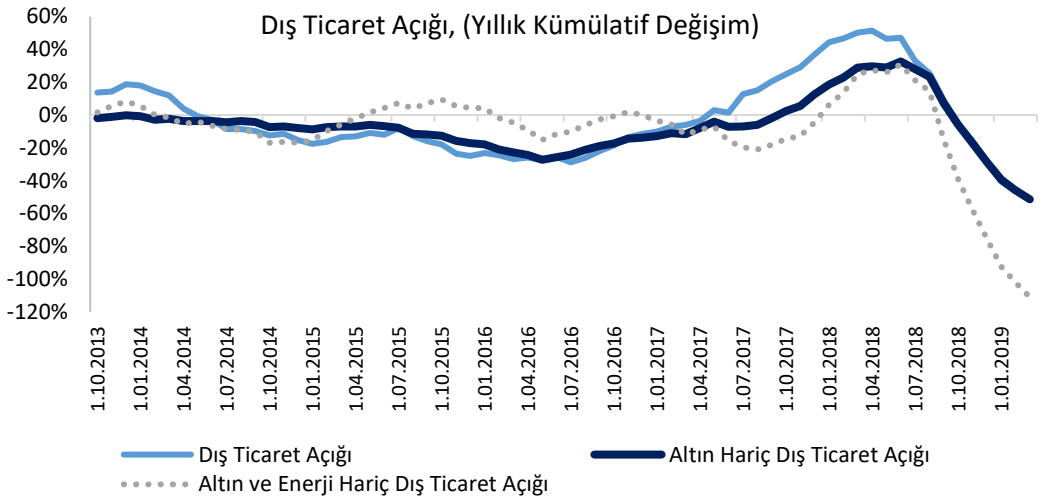

Kaynak: TÜİK

Fasıllara Göre İhracat:

2019 yılının ilk çeyreği itibariyle Türkiye'nin ihracatını sektörel bazda değerlendirdiğimizde en çok ihracat gerçekleştirilen sektör %16,2 pay ile motorlu kara taşıt ve römorklardır. Bu sektörü %10,2 pay ile ana metal sanayi takip etmekte olup ardından %9,1 pay ile makine ve teçhizat gelmektedir. 2019 yılının ilk çeyreği itibariyle ekonomik faaliyetlere göre ihracat gerçekleşen ilk üç sektör içerisinde en çok artış %10 ile makine ve teçhizat sektöründe gerçekleşmiş. İlk on sektör göz önüne alındığında ise en çok artış mobilya sektöründe sağlanmıştır. İlk on sektörün toplam ihracat içindeki payı ise %77 olarak gerçekleşmiştir. Aynı oran 2018 yılının ilk çeyreği itibariyle %79,2 idi.

Ekonomik Faaliyetlere Göre İhracat (İlk 10 Sektör - milyar dolar)				
Ekonomik Faaliyetlere Göre Sınıflandırma	Ocak-Mart 2019	Ocak-Mart 2018	Yıllık Değişim	İhracatın İçindeki Payı
Motorlu Kara taşıt ve Römorklar	6,852	7,345	-6,7%	16,2%
Ana Metal Sanayi	4,325	4,274	1,2%	10,2%
Makine ve Teçhizat	3,839	3,480	10,3%	9,1%
Giyim Eşyası	3,478	3,402	2,2%	8,2%
Tekstil Ürünleri	3,384	3,589	-5,7%	8,0%
Gıda Ürünleri ve İçecek	2,783	2,789	-0,2%	6,6%
Kimyasal Madde ve Ürünler	2,315	2,195	5,5%	5,5%
Mobilya ve Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Ürünler	2,110	1,758	20,0%	5,0%
Plastik ve Kauçuk Ürünleri	1,890	1,889	0,0%	4,5%
Metal Eşya Sanayi (makine ve teçhizatı Hariç)	1,869	1,888	-1,0%	4,4%

Kaynak: TÜİK

Geniş ekonomik sınıflandırmasına göre 2019 yılının ilk çeyreği itibariyle Türkiye'nin ihracatının değerlendirdiğimizde 19,9 milyar dolar tutarında ara mal ihracatı gerçekleşirken, 17,1 milyar dolar tutarında da tüketim malları ihraç edilmiştir. Aynı dönemde sermaye malları ise 5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Sonuç olarak Türkiye'nin sermaye malları ihracı toplam ihracının %12'sini oluşturmakta olup oldukça düşük olduğu gözlenmektedir.

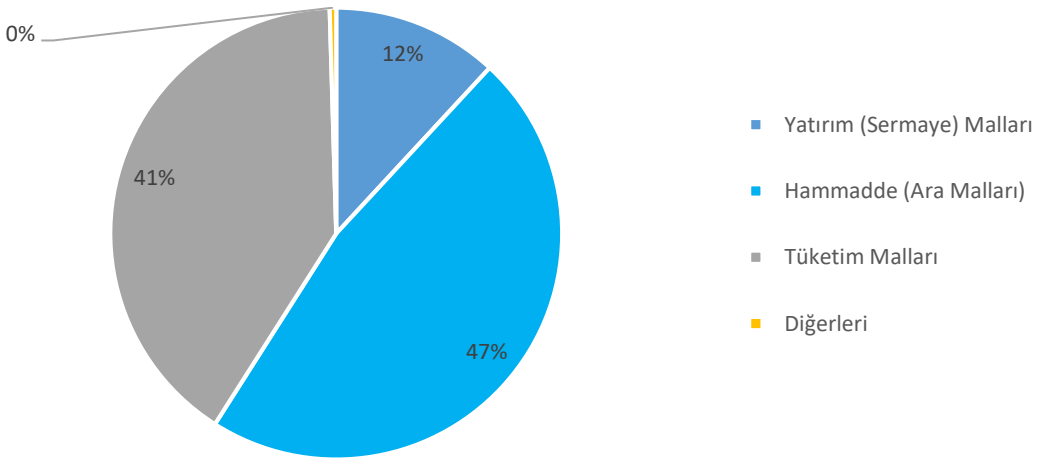

Kaynak: TÜİK

2018 yılının Ağustos ayında Doların Türk Lirası karşısında değer kazanması ile birlikte ithalat hızlı bir şekilde yavaşlamış ve ihracat ise artmıştır. Böylelikle ihracatın ithalatı karşılama oranı 2009 yılının Şubat ayındaki aylık bazdaki %93 seviyesindeki zirvesinin üstüne çıkmış ve 2018 yılının Kasım ayında %96,8'e ulaşmıştır. 2018 yılının tamamı göz önünde alındığında ihracatın ithalatı karşılama oranı %75 olup son dokuz yılın en yüksek seviyesidir.

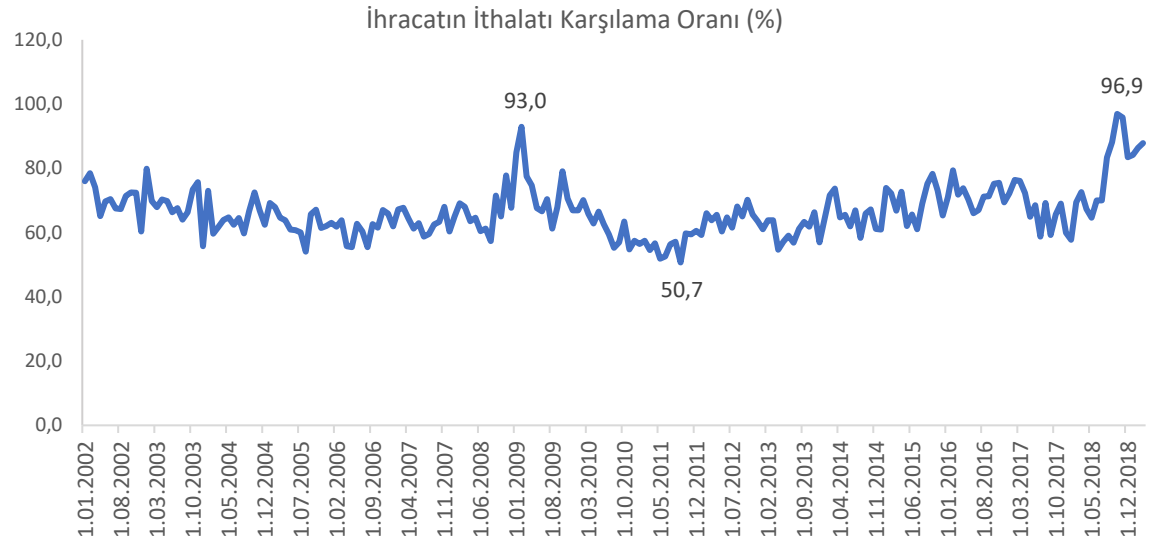

Kaynak: TÜİK

Ülkelere Göre İhracat:

Türkiye'nin en büyük ihracat ortakları 2018 yılında Almanya (%9,6), İngiltere (%6,6), İtalya (%5,7), Irak (%5,0) ve ABD'dir (%4,9). Türkiye'nin Almanya'ya ihracatı 2018 yılında %6,7 oranında artarak 16,1 milyar dolara yükseltmiştir. Aynı dönemde Türkiye'nin ihracat gerçekleştirdiği ilk beş ülkede yıllık bazda ihracat azalışı yaşanan ülkeler Irak (%7,8) ve ABD (%4) olmuştur. Türkiye'nin ihracatını gerçekleştirdiği ilk yirmi ülke arasında en sert düşüş altın ihracatı nedeniyle %66 ile BAE olmuştur. Bu ülkeyi %26 ile İran takip etmiştir. En hızlı artışlar ise sırasıyla Mısır (%29,3), Belçika (%25,4) ve Rusya'da (%24,4) yaşanmıştır. ABD'ye yapılan ihracat da korumacı ticaret önlemlerinin de etkisiyle 348 milyon dolar düştü.

2019 yılının ilk çeyreği itibariyle on iki ay birikimli olarak bakıldığında Türkiye'nin ihracatını gerçekleştirdiği ilk yirmi ülkenin toplam ihracat içindeki payı %65 seviyesindedir. En çok ihracatın gerçekleştiği ülkeler sırasıyla Almanya, İngiltere ve İtalya olup, toplam ihracatın %22'si bu üç ülkeye yapılmaktadır. Yıllık değişimlere bakıldığında ise en çok artış %30,2 ile Mısır'da gerçekleşmiştir. Mısır'ı %20,3 ile Yunanistan takip etmiştir. İspanya'ya yapılan ihracat ise %18,7 artmıştır.

İhracatın en çok azaldığı ülkelerin başında %53,4 BAE gelmektedir. Ardından %31,2 ihracat düşüşü İran gelmektedir. Bulgaristan'a yapılan ihracat ise %7,5 oranında düşmüştür.

Türkiye'nin ihracatını gerçekleştirdiği ilk 20 Ülke (2014-2018 Dönemi)						
Yıllık Kümülatif (milyon dollar)	2014	2015	2016	2017	2018	İthalattan Aldığı Pay
Almanya	15.147	13.417	13.999	15.119	16.139	9.6%
İngiltere	9.903	10.556	11.686	9.603	11.109	6.6%
İtalya	7.141	6.887	7.581	8.473	9.561	5.7%
Irak	10.888	8.550	7.637	9.055	8.349	5.0%
A. B. D.	6.342	6.396	6.623	8.654	8.305	4.9%
İspanya	4.750	4.742	4.988	6.302	7.709	4.6%
Fransa	6.464	5.845	6.022	6.584	7.287	4.3%
Hollanda	3.459	3.155	3.589	3.864	4.761	2.8%
Belçika	2.939	2.558	2.548	3.151	3.951	2.4%
İsrail	2.951	2.698	2.956	3.407	3.895	2.3%
Romanya	3.008	2.816	2.671	3.139	3.867	2.3%
Rusya Federasyonu	5.943	3.588	1.733	2.734	3.400	2.0%
Polonya	2.402	2.329	2.651	3.071	3.346	2.0%
B.A.E.	4.656	4.681	5.407	9.184	3.137	1.9%
Mısır	3.298	3.125	2.733	2.361	3.054	1.8%
Çin	2.861	2.415	2.328	2.936	2.913	1.7%
Bulgaristan	2.040	1.676	2.383	2.803	2.670	1.6%
Suudi Arabistan	3.047	3.473	3.172	2.735	2.636	1.6%
İran	3.886	3.664	4.966	3.259	2.393	1.4%
Fas	1.407	1.338	1.469	1.658	1.990	1.2%

Kaynak: TÜİK

2019 İtibariyle Türkiye'nin ihracatını gerçekleştirdiği ilk 20			
(milyon dolar)	Ocak-Mart 2019	Ocak-Mart 2018	Yıllık Değişim
Almanya	15.854	15.766	0.6%
İngiltere	11.121	9.983	11.4%
İtalya	9.414	8.923	5.5%
Irak	8.414	8.743	-3.8%
A. B. D.	8.247	8.810	-6.4%
İspanya	7.952	6.698	18.7%
Fransa	7.235	6.851	5.6%
Hollanda	4.734	4.246	11.5%
İsrail	3.972	3.618	9.8%
Romanya	3.942	3.369	17.0%
Belçika	3.728	3.436	8.5%
Rusya Federasyonu	3.445	3.052	12.9%
Polonya	3.364	3.163	6.4%
B.A.E.	3.351	7.188	-53.4%
Mısır	3.190	2.450	30.2%
Suudi Arabistan	2.837	2.647	7.2%
Çin	2.782	3.006	-7.4%
Bulgaristan	2.659	2.873	-7.5%
İran	2.214	3.217	-31.2%
Yunanistan	2.166	1.801	20.3%

Kaynak: TÜİK

Bölgelere göre İhracat:

2018 yılında toplam ihracattan en büyük payı %50 ile Avrupa Birliği almıştır. Ardından %17,5 ile yakın ve orta doğu ile diğer Asya ülkeleri %6.8'le izlemiştir. Aynı yıl Kuzey Afrika'ya yapılan ihracat toplam ihracatın %5,6'sını oluşturmuştur. Kuzey Amerika'ya yapılan ihracat toplam ihracatın %5,6'sını kapsamış olup, AB üyesi olmayan diğer Avrupa kıtası ülkelerine yapılan ihracat ise toplam ihracatın %7'sini oluşturmuştur.

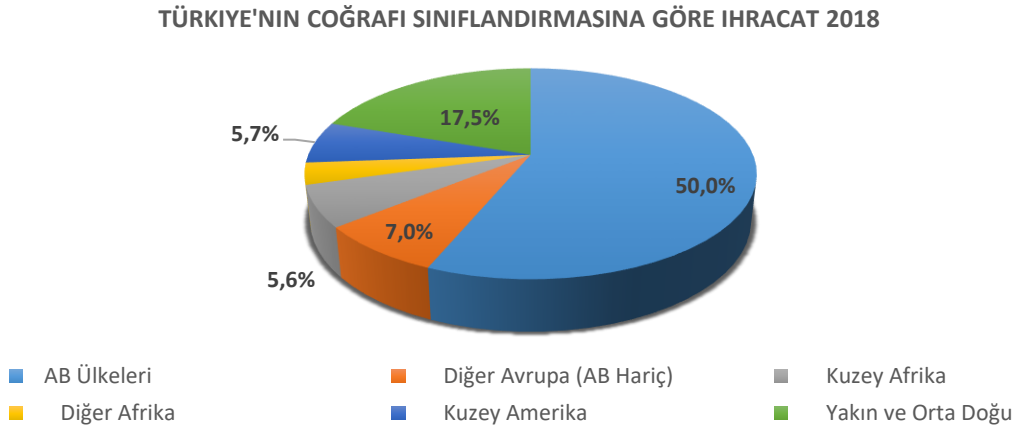

Kaynak: TÜİK

2019 yılının ilk çeyreği itibariyle on iki ay birikimli olarak bakıldığında Avrupa Birliği ülkelerine yapılan ihracat 77 milyar dolar seviyesinden %8,1 artış ile 84 milyar dolara yükselmiştir. Avrupa Birliğinin payı ise %49,65'e yükselmiştir. 2019 yılının ilk çeyreği itibariyle on iki ay birikimli olarak en hızlı ihracat artışı %29,7 ile Kuzey Amerika'da yaşanmıştır. Aynı süre zarfında en hızlı düşüş ise %10 ile Yakın ve Orta Doğu'da gerçekleşmiştir. Böylelikle Kuzey Amerika'nın ihracatta aldığı pay %5,6'dan %6,2'ye yükselmiştir. Yakın ve Orta Doğu'da yaşanan düşüş ile bu pazarın ihracattaki payı %20,85'ten, %17,80'e düşmüştür.

Coğrafi Sınıflandırmaya Göre İhracat (milyon dolar)			
12 Aylık Kümülatif	Ocak-Mart 2019	Ocak-Mart 2018	Yıllık Değişim
AB Ülkeleri	83,927	77,632	8.1%
Diğer Avrupa (AB Hariç)	11,699	10,370	12.8%
Kuzey Afrika	9,944	7,810	27.3%
Diğer Afrika	5,142	4,290	19.8%
Kuzey Amerika	9,443	9,928	-4.9%
Orta Amerika ve Karayipler	1,515	1,226	23.7%
Güney Amerika	1,791	1,381	29.7%
Yakın ve Orta Doğu	30,087	33,426	-10.0%
Diğer Asya	12,361	11,307	9.3%
Avustralya ve Yeni Zelanda	778	706	10.1%
Diğer Ülke ve Bölgeler	202	189	6.4%
TOTAL	**169,047**	**160,320**	**5.4%**

Kaynak: TÜİK

Türkiye, Kuzey Afrika ülkelerine ihracatını 2013 yılındaki 10 milyar dolar seviyesine henüz taşıyamamış olmasına rağmen 2019 yılı ilk çeyreği itibariyle on iki aylık kümülatif rakamlarla 9,9 milyar dolara ulaşmıştır. Böylelikle 2013 yılındaki seviyeye yaklaşmıştır. Türkiye'nin Diğer Afrika ülkelerine ise 2016 yılından beri ihracatı artmakta olup 2019 yılı ilk çeyreği itibariyle on iki aylık kümülatif olarak 5,1 milyar dolara ulaşmıştır. Bu rakam ile birlikte son bölgeye yapılan ihracat son on yıldaki en yüksek rakama ulaşmıştır.

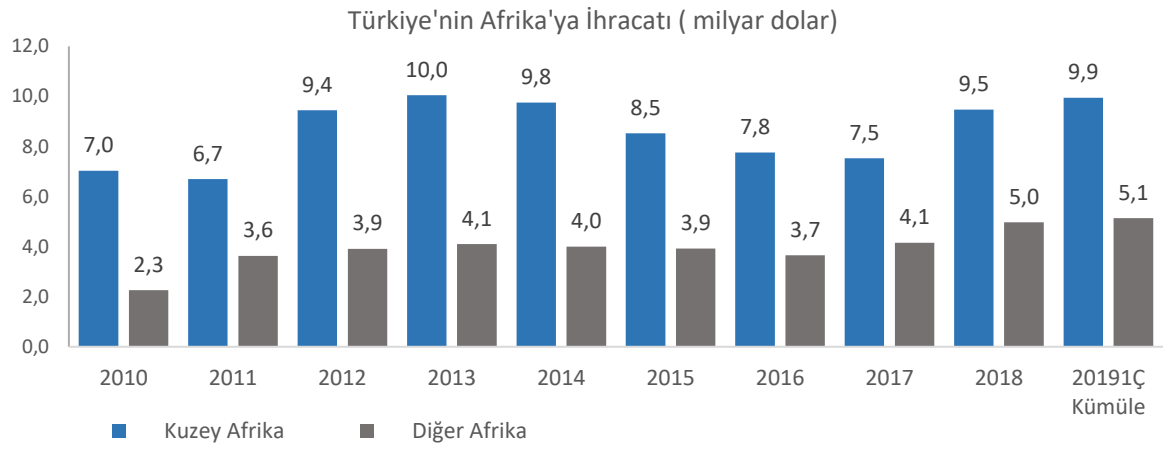

Kaynak: TÜİK

Fasıllara Göre İthalat:

2019 yılının ilk çeyreğinde ithal edilen ilk on ürün, toplam ithalatın yaklaşık %69,6'sını kapsamıştır. Aynı oran 2018 yılının ilk çeyreğinde %70,9 idi.

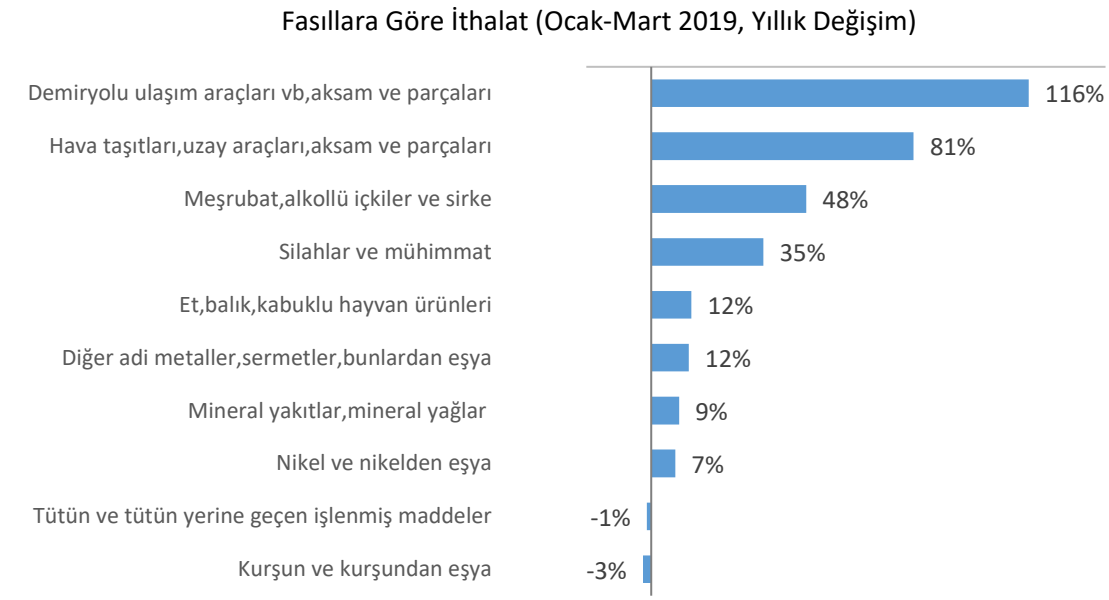

Kaynak: TÜİK

Mineral yakıtlar, mineraller ve yağlar toplam ithalatın %22,4'ünü oluştururken, bunu kazanlar, makineler ve mekanik aletler (%10,2) ve elektrikli makine ve ekipmanlar (%7,9) izlemektedir. Böylelikle ilk üç ürün toplam ithalatın %40'ına yakınını kapsamaktadır. Aynı dönemde, demiryolu ulaşım araçları, aksam ve parçaları ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %116 artmıştır. Bu ürünü %81 artış ile hava taşıtları, uzay araçları, aksam ve parçaları takip etmiştir. İlgili dönemde ithalatta en çok artış yaşanan üçüncü kalem ise %48 ile meşrubat, alkollü içkiler ve sirkedir.

Aşağıda yer alan pay grafiğinde gösterildiği gibi geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre 2019 yılının ilk çeyreği itibarıyla Türkiye'nin toplam ithalatının %79'u ara mallardan oluşmaktadır. Bu kalemi %12 ile yatırım malları takip etmekte olup ardından %9 ile tüketim malları gelmektedir. Hiçbir yerde sınıflandırılamayan diğer kalemi ise %0,3 olmuştur.

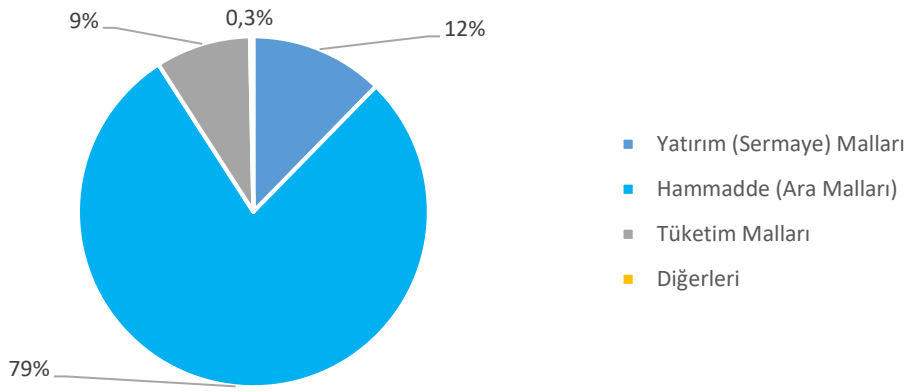

Kaynak: TÜİK

2019 yılının ilk çeyreği itibariyle 49 milyar dolar seviyesinden ithalat gerçekleşmiştir. Bu ithalatın 38,5 milyar doları ara mallardır. İlgili dönemde Türkiye'nin ara mal ithalatı 2018 yılının ilk çeyreğinde 47 milyar dolar olup yıllık bazda %18,2 düşmüştür. Yatırım malları kalemi ise yıllık bazda %24,2 düşerek 6 milyar dolar olmuştur.

Geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre toplam ithalatta en hızlı daralan kalem iç talepteki yavaşlama ile birlikte tüketim malları olmuştur. Tüketim mallarından 2018 yılının ilk çeyreğinde 6,7 milyar dolar ithalat gerçekleşmesine rağmen, 2019 yılının ilk çeyreğinde 4,3 milyar dolar ile yıllık bazda %35 düşmüştür.2018 yıl genelinde tüketim ve yatırım malı ithalatındaki %35 ve %39'lık yıllık düşüşler, vergi indirimlerine karşın iç talepte zayıflığın devam ettiğine işaret ediyor. İç talepteki zayıflamanın bir göstergesi olarak tüketim malı ithalatı üçüncü çeyrekte %33 (yıllık), son çeyrekte ise %44 daralırken, aynı dönemlerde yatırım malı ithalatı da %23 ve %31 geriledi.

Geniş ekonomik grupların sınıflamasına göre Türkiye'nin toplam ithalatını bir bütün olarak değerlendirdiğimizde toplam ithalatın %80'e yakın kısmı ara mallardır. Aynı oran 2018 yılının ilk çeyreğinde ise %76 idi. Türkiye ekonomisi ara malı ithalatı olmaksızın ihracat gerçekleştirmekte zorlanmaktadır. Bu çerçevede son dönemlerdeki teşviklerinin birçoğu bu ara malı ithalatını düşürmeye yönelik gerçekleşmektedir.

Ülkelere Göre İthalat:

Türkiye'nin en büyük ithalat ortakları 2018'de Rusya (%9,9), Çin (%9,3), Almanya (%9,1), ABD (%5,5) ve İtalya (%4,6) olarak gerçekleşti. Türkiye'nin Rusya'dan ithalatı 2018 yılında %12,7 artmış ve bunun sonucunda da Rusya, 2017 yılına göre iki basamak yükselerek Türkiye'nin en çok ithalat gerçekleştirdiği ülke olmuştur. 2017 yılında en çok ithalat gerçekleştirdiğimiz Çin ise yıllık bazda %11,3 ithalat azalmasıyla 2018 yılında ikinci sırada yer almıştır. 2018 yılında üçüncü sırada ise Almanya yer almakta olup, Almanya'dan gerçekleştirilen ithalat yıllık bazda %4,2 seviyesinde azalmıştır.

Türkiye'nin ithalatını gerçekleştirdiği ilk 20 Ülke (2014-2018 Dönemi)						
(milyon dolar)	2014	2015	2016	2017	2018	İthalattan Aldığı Pay
Rusya Fed.	25,289	20,402	15,162	19,514	21,990	9.9%
Çin	24,918	24,873	25,441	23,371	20,719	9.3%
Almanya	22,369	21,352	21,475	21,302	20,407	9.1%
A. B. D.	12,728	11,141	10,868	11,952	12,378	5.5%
İtalya	12,056	10,639	10,218	11,305	10,154	4.6%
Hindistan	6,899	5,614	5,757	6,217	7,536	3.4%
İngiltere	5,932	5,541	5,320	6,549	7,446	3.3%
Fransa	8,123	7,598	7,365	8,071	7,413	3.3%
İran	9,833	6,096	4,700	7,492	6,931	3.1%
Güney Kore	7,548	7,057	6,384	6,609	6,343	2.8%
İspanya	6,076	5,589	5,679	6,373	5,492	2.5%
Japonya	3,200	3,140	3,944	4,281	4,124	1.8%
B.A.E.	3,253	2,009	3,701	5,547	3,781	1.7%
Belçika	3,864	3,147	3,201	3,729	3,571	1.6%
Hollanda	3,517	2,914	3,000	3,748	3,305	1.5%
Brezilya	1,729	1,792	1,788	2,545	3,258	1.5%
Polonya	3,082	2,978	3,244	3,446	3,102	1.4%
İsviçre	4,821	2,446	2,503	6,900	2,817	1.3%
Çek Cumhuriyeti	2,420	2,218	2,562	2,828	2,650	1.2%
Ukrayna	4,243	3,448	2,548	2,817	2,646	1.2%
Diğer	70,278	57,240	53,757	69,206	66,986	30%
TOTAL	**242,177**	**207,234**	**198,618**	**233,800**	**223,047**	

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin 2018 yılı içerisinde ithalatını gerçekleştirdiği ilk 20 ülke arasında ithalatın en çok arttığı ülke %28 ile Brezilya'dır. Brezilya'yı ise %21,2 ile Hindistan takip etmiştir. İthalatın düştüğü ülkelerin başında ise %59,2 ile İsviçre gelmektedir. Ardından %31,8 ile Birleşik Arap Emirlikleri gelmektedir. Her iki ülkede de ithalat düşüşü sebeplerinin başında altın ithalatındaki azalış gelmektedir.

2019 yılının ilk çeyreğinde ise Rusya halen Türkiye'nin en çok ithalat gerçekleştirdiği ülke olup, Rusya'yı Almanya takip etmektedir. Ancak Almanya'dan yapılan ithalat yıllık bazda düşmesine rağmen, Rusya'dan yapılan ithalat çok az miktarda yükselmiştir.

Bunun temel nedeni ise Rusya'dan net enerji alınması ve petrol fiyatlarının 2019 yılının ilk çeyreğinde %35 yükselmesidir. Almanya'nın ithalatının düşüşün nedeni ise otomobil ithalatındaki düşüştür.

2019 İtibariyle Türkiye'nin ithalatını gerçekleştirdiği ilk 20 Ülke			
Yıllık Kümülatif (milyon dollar)	Ocak-Mart 2019	Ocak-Mart 2018 Son 12 ay	Yıllık Değişim
Rusya Fed.	21,238	21,136	0.5%
Almanya	19,176	22,286	-14.0%
Çin	18,917	24,147	-21.7%
A. B. D.	11,833	12,564	-5.8%
İtalya	9,286	11,712	56.2%
Hindistan	7,404	6,638	11.5%
İran	6,623	7,615	-13.0%
Fransa	6,553	8,547	-23.3%
İngiltere	6,298	7,559	-16.7%
Güney Kore	6,137	7,060	-13.1%
İspanya	4,884	6,669	-26.8%
Japonya	3,958	4,473	-11.5%
B.A.E.	3,424	5,379	-36.4%
Belçika	3,258	3,931	-17.1%
Brezilya	3,183	2,589	22.9%
Hollanda	3,127	3,936	-20.6%
Polonya	2,825	3,546	-20.3%
İsviçre	2,818	7,124	-60.4%
Ukrayna	2,421	2,929	-17.3%

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin 2018 yılında gerçekleştirmiş olduğu ithalatı coğrafi bazda değerlendirdiğimizde toplam ithalatın en büyük pay Avrupa Birliği'nde olup (%36), diğer Asya (%23) ve Diğer Avrupa (%13) olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin toplam ihracatı içerisinde Kuzey Afrika'nın payı ise %2 olarak gerçekleşmiştir.

TÜRKIYE'NİN COĞRAFI SINIFLANDIRMASINA GÖRE İTHALATI 2018

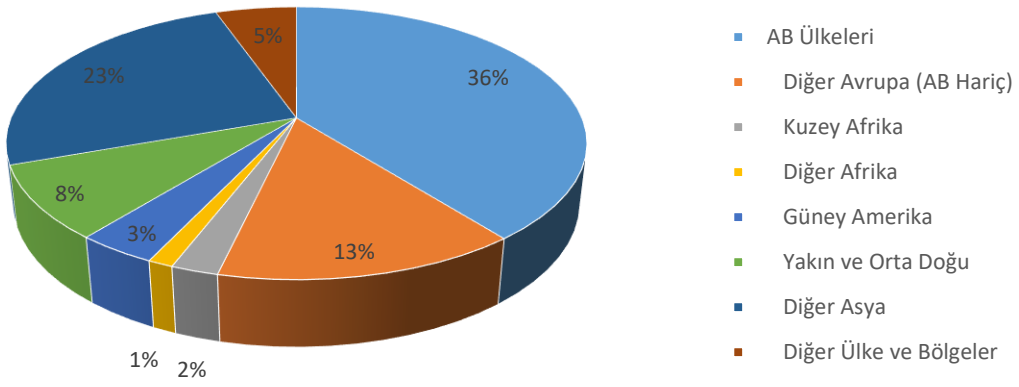

Kaynak: TÜİK

Beklentiler:

Hazine ve Maliye Bakan'lığının açıkladığı, 2019-2021 yıllarına ilişkin "Yeni Ekonomi Programı"'na göre 2019 yılında 182 milyar dolar ihracat hedeflenmiştir. Aynı dönemde ise ithalat hedefi 244 milyar dolar olup toplam dış ticaret açığının 62 milyar dolar olacağı tahmin edilmiştir. Programa göre 2020 yılında 191 milyar dolar, 2021 yılında ise 204,4 milyar dolar ihracat gerçekleştirilmesi tahmin edilirken, ithalat rakamları sırasıyla 252 milyar dolar ve 267 milyar dolar olarak ön görülmüştür. Programa göre enerji ithalatının 2019-2021 dönemi boyunca 43 - 46 milyar dolar arasında kalacağı tahmin ediliyor.

2019 yılının ilk çeyreğinde ihracat 42,2 milyar dolar gerçekleşirken, aynı dönemde ithalat 49 milyar dolar gerçekleşmiş olup dış ticaret açığı çeyreklik bazda 6,8 milyar dolara gerilemiştir. İç talepteki yavaşlamaya paralel olarak dış talep ve TL'deki rekabet avantajı ile ihracatın olumlu performans sergilemeye devam edeceğini düşünüyoruz.

Türkiye'nin son on yıl içerisinde gerçekleştirmiş olduğu ihracat pazarlarındaki çeşitliliğin katkısı özellikle son yıllarda daha net bir şekilde görülmektedir. Son on yıllık dönem zarfında istikrarlı bir seyir sergileyemeyen Avrupa Birliği'ni ikame etmek için başka pazarlara yönelen Türkiye'nin yeni pazarları bulma konusunda tecrübe edinmiş ve son dönemlerde yaşanan ihracat artışında benzer ürünlerin yeni pazarlara satılabilmesinin katkısının önemli bir payı olduğu düşünülmektedir.

TL'deki değer kaybı ile Türkiye'nin 2018 Nisan ayında kg ihracat fiyatının 1,32 dolardan 2019 Nisan ayında 1,1 dolara gerilemiştir. Bu durum aynı miktar ihracat geliri için daha fazla miktarda ihracat yapılmasına ihtiyaç duyulmasına neden olmaktadır. Sonuç olarak reel efektif döviz kurunun tarihi ortalamasının altında olması ile birlikte hem hizmet hem de mal ihracatının artmaya devam edeceği beklenmektedir.

AÇIKLAMA:
Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

Bu rapor, A&T Bank Ekonomik Araştırmalar tarafından sadece bilgi amaçlı olarak hazırlanmıştır. Sunulan bilgilerin yayım tarihi itibarıyla yanlış/yanıltıcı olmamasına özen gösterilmiş olmasına karşın, A&T Bank bilgilerin doğru ve tam olmasından sorumlu değildir. Bu raporda yer alan bilgiler herhangi bir uyarı yapılmadan değişebilir. A&T Bank ve kurum çalışanları bu raporda sunulan bilgilerin kullanılmasından kaynaklanabilecek herhangi bir doğrudan ve dolaylı zarardan ötürü hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Telif hakkı saklıdır, herhangi bir amaçla A&T Bank'ın izni olmadan raporun tamamı veya bir kısmı başka bir yerde yeniden yayımlanamaz, dağıtımı yapılamaz. Tüm hakkı saklıdır.

A&T Bank
Valikonağı Cad. No: 10 Nişantaşı 34367 İstanbul - Türkiye
T :212 - 373 62 00 (PRI) / (212) 225 05 00 (19 Hat)
F :+90 (212) 225 05 26 / (212) 224 99 92
E-mail: erd@atbank.com.tr